

UUSI ELÄMÄ

”Ei kukaan voi palvella kahta herraa; sillä hän on silloin joko vihaava toista ja rakastava toista, taikka hän liittyy toiseen ja halveksii toista. Ette voi palvella Jumalaa ja mammonaa.” (Matt. ev. VI: 24).

Kuka ei ole lukenut tai kuullut näitä sanoja? Mutta kuinka moni on tullut ajatelleeksi, mitä ne todella merkitsevät?

Kirkko on aina niillä puolustanut omia menojaan: palvella Jumalaa, se on: palvella kirkkoa, palvella mammonaa, se on: vastustaa kirkkoa. Meidän päivinämme annetaan ehkä lievempi, vaikka samalla hämäämpi selvitys: palvella Jumalaa, se on: edistää Jumalan valtakuntaa maan päällä (ja tämä voi tapahtua lahkoissakin, ulkopuolella kirkkoa); palvella mammonaa, se on: työskennellä ajallisen turhuuden, jumalankieltämisen, paljastaan, maailmallisen kulttuurin puolesta. Älkäämme liioin unohtako kolmatta, yksilökohtaista selvitystä: palvella Jumalaa, se on: taistella omaa itsekkyyttään vastaan, ja palvella mammonaa, se on: hemmotella omaa itsekkyyttään.

Kieltämättä kaikissa näissä selityksissä piilee jotakin kaudista; ne ovat kaikki tavallaan hyviä, mikäli ovat vilpittömiä. Mutta jos luemme vuorisaarnaa kokonaisuudessaan tai ainakin sitä osaa, josta ylläolevat sanat on otettu, tulemme varmaan ajatelleeksi, että Jeesus mahdollisesti on tarkottanut jotain paljon erikoisempaa. Sillä evankeliumi puhuu siinä kohden nimen omaan meidän ihmisten persoonallisesta ja ruumiillisesta elämästä. Jeesus sanoo nimenomaan, että ne, jotka huolehtivat siitä, mitä heidän tulee syödä ja juoda ja millä heidän tulee itseään vaatettaa, palvelevat mammonaa, tekevät ”niinkuin pakanat”. Ne taas, jotka häntä – Jeesusta – seuraavat, eivät huolehdi huomisesta päivästä, vaan elävät suruttomina kuin taivaan

linnut ja kedon kukkasat, etsien ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan ja tietäen, että kaikki muu heille silloin kyllä annetaan.

Ja kun näin luemme evankeliumia, hämmästyimme sen suoraa puhetta! Jeesus tuomitsee siis pakanalliseksi ja jumalatomaksi kaiken sen, mitä me olemme tottuneet pitämään ihmisen lähimpänä, ehdottomana, miltei korkeimpana velvollisuutena. Vai eikö ihmisen ensimmäinen yhteiskunnallinen velvollisuus ole itse pitää huolta aineellisesta toimeentulostaan? Voiko hän heittäytyä toisten elätettäväksi menettämättä arvoaan ja kunniaan kanssaihmistensä silmissä? Onko Jeesus siis kehottanut meitä laiskuuteen, välinpitämättömyyteen, toimettomuuteen ja kaikkiin siitä seuraaviin paheihin? Ikävä kyllä historia näyttää, että monet papit ja munkit ja hartaat uskovaiset ovat käsittäneet raamatun sanat juuri sillä tavalla. Ja ihmekös tuo, sillä ovathan ne päivän selviä?

Entä jos sittenkin olisimme väärinkäsittäneet Jeesuksen sanat? Sydämemme vastaa heti: epäilemättä, sillä kuinka suuri mestari olisi voinut antaa huonon neuvon?

Vaara onkin siinä, että koetamme tulkita pyhän kirjan sanoja tunkematta ensin kirjan henkeen, että koetamme ymmärtää ja selittää mestarin neuvoja seuraamatta täysin hänen askeleitaan jokapäiväisessä elämässä.

Mutta jos hän taas on tarkottanut toista kuin hän silminnähtävästi on sanonut, silloin kai ne selitykset, jotka alussa mainittiin, ovat paikallaan ja oikeat? Eipä niinkään, sillä mikä oikeus meillä on päättää, että mestari on tarkottanut toista kuin mitä hän on sanonut? Epäilemättä hän on tarkottanut juuri mitä hän on sanonut, mutta ymmärtääksemme mitä hän on sanonut, on meidän yhdyttävä hänen henkeensä.

Lausukaa Jeesuksen sanat samassa hengessä kuin hän ne itse lausui!

”Ei kukaan voi palvella kahta herraa: sillä jos hän palvelee mammonaa, niin hän *ottaa* itselleen, mitä hänen ruumiinsa tarvitsee (ja enemmän), mutta jos hän palvelee Jumalaa, niin hänelle *annetaan*, mitä hänen ruumiinsa tarvitsee (ja enemmän)”.

Mitä siis on mammonan, mitä Jumalanpalvelus? Mammonan valtakunta on kaikkien tiedossa, koska sitä ei tarvitse etsiä. Jumalan valtakunta on etsittävä. Mammona houkuttelee jokaisesta ottamaan, Jumala kehottaa odottamaan. Mitkä siis ovat nämä ”kaksi herraa?”

Toinen on se, jota ihmiset luonnostaan tuntevat ja tunnustavat, toinen se, josta Jeesus opetti. Mutta mikä on ihmisen herra? Hänen sisäinen, tosi elämäkäsitelmänsä. Mammona on vanha elämäkäsitelmä, Jumala on Jeesuksen opettama uusi.

Eikä ainoastaan Jeesuksen opettama, vaan kaikkien suurten mestarein, sillä aina nämä kaksi elämäkäsitelmää taistelee toisiaan vastaan, aina ne ovat taistelleet.

Toinen elämäkäsitelmä on se, että elämä on ainetta, että tajunta ja ajatus riippuu aineesta. Ihminen on aineellinen olento, ja kun hänen ruumiinsa kuolee, loppuu myös hänen tajuntansa ja ajatuksensa. Ihminen on aineellinen olento: hänen elämänsä ja ajatuksensa on juuri siinä, että hän syö ja juo ja vaatettaa itseään. Ja mitä varten hän elämäänsä ja ajatustaan käyttäisi, ellei juuri elämäänsä ylläpitääkseen, s. o. ruumiistaan huolta pitääkseen?

Tämä on mammonan elämäkäsitelmä.

Jumalallinen elämäkäsitelmä on se, että elämä on henkeä (tajuntaa), että tajunta ja ajatus hallitsevat ainetta. Ihminen on henkinen olento, hänen tajuntansa on ruumiista riippumaton. Hän on henkinen olento: hänen ruumiillinen elämänsä on siinä, että hän ajattelee. Ja miksei hän tahtoisi ylläpitää ruumiillista elämäänsä? Hän tietenkin tahtoo ja sentähden hän ajattelee.

Mitä tämä on? Eikö ihminen syö ja juo ja vaateta itseään? Epäilemättä hänen ruumiinsa niin tekee. Mutta hänen ruumiinsa ei ole hän itse.

Elämä on yksi, ja sentähden sekä mammonan että Jumalan valtakunnassa syödään ja juodaan ja vaatetetaan itseään. Mutta mammonan valtakunnassa katsotaan asia toiselta kannalta kuin Jumalan.

Ero on maailmankatsomuksessa ja elämän voimassa.

Mammona katsoo alhaaltapäin ruumiin kannalta ja mittaa voimansa ruumiin rajallisten voimien mukaan. Jumala katsoo ylhäältä hengen kannalta ja tietää henkensä voimat rajattomiksi. Mammonan palvelija luottaa ruumiinsa ja aivojensa voimiin, Jumalan palvelija henkensä ja ajatuksensa.

Tämä on Jeesuksen ja mestarein oppi; elämä lähtee hengestä ja ajatus on sen käsi. Mutta vastakohtainen oppi sanoo, että elämä lähtee ruumiista ja ruumiin käsi on sen käyttöväline.

Henki on yksi ja rajaton, ruumis on vain hiukkanen muotomaailman avaruudessa. Hengen voima on loppumaton, ruumiin voima pian kulunut.

Vanha maailmankäsitys sanoo: minä olen ruumiillinen olento, minä tarvitsen ruokaa ja vaatteita elääkseni, siis minun täytyy ponnistaa näitä hankkiakseni. Uusi elämäkäsitys opettaa: minä olen henkinen olento, minun täytyy ja minä tahdon ajatella, kunnes pääsen Suuren Elämähengen, Jumalan yhteyteen, ja sitä ajatustani varten tarvitsen ruumiin. Mikä on loppupäätös? Molemmat käskvät työhön. Mutta vanhassa maailmankatsomuksessa tehdään työtä sokeasti, umpimähkään, tietämättä miksi, uudessa taas iloisesti, itsetietoisesti, suurta nykyisyyttä varten.

Kun olemme mammonassa kiinni, huolehdimme suremme, sairastamme, vaivaamme päätämme. Kun elämme ”Jumalan lasten vapaudessa”, emme huolehdi, emme sure, emme sairasta,

emme vaivaa päätämme, vaan iloitsemme ja ihmettelemme ja lepäämme rauhassa. Emme vaadi mitään emmekä pyydä, vaan kaikki meille tulee meidän henkemme voiman takia.

Sentähden Jeesuksen ja mestarein opetuslapset vapautuvat huolista. He vapautuvat niistä, kun heidän sielunsa karistaa päältäan aineellisuuden kahleet. Ja kun Jeesus puhuu vuorisaarnassaan ”pakanoista”, tarkoittaa hän ihmisiä yleensä; sillä ainoastaan ne ovat Jumalan lapsia, jotka häntä tosi teossa seuraavat. Ja Jeesuksen seuraaminen ei ole sitä, että me tulemme ”niin hyväksi”, vaan Jeesuksen ja mestarein seuraaminen on sitä, että meidän suhteemme elämään muuttuu. Me ”käännymme”. Me katselemme elämää uusilla silmillä. Me katselemme elämää hengen ja voiman kannalta. Me alamme uutta elämää. Ei uutta elämää määrätynlaisissa teoissa (ainoastaan), vaan uutta elämää hengessä. Elämän painopiste on muuttunut. Elimme ennen ruumiillisen ymmärryksen savuisessa pärevalkeassa, nyt elämme jumalallisen järjen kirkaassa päivänvalossa ja hengen voimassa ja uskossa.

”Älkää siis murehtiko huomispäivästä, sillä huomispäivällä on huoli itsestään. Riittää kullekin päivälle oma vaijansa. Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, niin tämäkin kaikki sen ohessa annetaan teille.” (Matt. ev. VI: 34, 33).

Pekka Ervast

(Tietäjä 1908 Marraskuu N:o 11, ss. 321–324)